

עבודת הקודש אצל רבינו הזקן זצוק"ל

בערב פסח אפיית מצות וליל הסדר ושביעי של פסח

ממנה שסיפר
רבי נפתלי ראזנפעלד זצ"ל

בעת הסתופפותו אצל רביה"ק

מתוך הספר "רבי נפתלי ופעליו"

עבודת בדיקת החמץ

רבי נפתלי התבטא פעם: הזכות לשמוע אצל רבינו את ברכת 'על ביעור חמץ', היתה זכות גדולה, **מי שלא שמע את ברכתו, לא ישמע ברכה שזכו, עד בא משיח**. הגה"צ **ה'אודאנער רב'** זצ"ל, היה עמקן וחתר חתירות לעקוב אחרי עבודת קדשו של מרן זי"ע, פעם לפני בדיקת חמץ קפץ על איזה חלון, כי רבינו כיסה את החלון בסדין, בכדי שלא יוכלו להציץ פנימה. ראה ה'אודנער רב', היאך **שוכב רבינו על הארץ בפישוט ידים ורגליים, ממש לפני בדיקת חמץ, את הברכה אמר בקול תקיף ורעש, אה גיפערליך גיוועזן... ולאחר מכן, כשאמר 'כל חמירא וחמיעא, בנוסח מיוחד, היה שם פחד נורא**. היה פחד נורא היו יכולים ממש לנקוב ממש כותל שלם בכוחות כזה ממש איום ונורא והלך ממטה למיטה, היה לו דרכים.

אפיית המצות

בהגיע אפיית המצות, אין לשער ואין לתאר הכל היה אז עשוי מעץ. לא היו את אותם ההידורים כהיום. והוועלגערן, שם בסאטמאר. היה אז קשה מאד, הרבי היה בעצמו הגעיל הכלים, געגליט אין געכשרט, פעל ועבד. מי שהיה רוצה ליטול חלק באפיה, היה הרבי בודק אותו אם נטל היטב את צפרניו. היו חותכים שם את הציפורן עד זוב דם. על אף היותו של הרבי חלש, כשהגיע ערב פסח, **בעת אפיית המצות מצות, לא היו יכולים ששה אנשים לעשות, את מה שהרבי עשה**.

ליל הסדר

המשיך **רבי נפתלי**, כי היה טרוד עם התלמידים, במשך כל היום של ערב פסח לצורך הכנת הדברים, בשביל החג. כך, טרחו וייגעו ביחד עם רבינו, עד אפיסת הכוחות, עד כדי כך שלא הספיקו ללבוש בגדי החג קודם תפלת מנחה. למרות זאת, כשנכנס ליל התקדש החג, ערך את עבודתו הקדושה בכוחות חדשים. כשאמר **רביה"ז** את נוסח ההגדה, בניגון שחיבר על תיבות החרוז 'ישראל עמך אשר בך מאמין', אמרו בהתעוררות גדולה מתוך השתפכות הנפש עד אין שיעור וערך. באמצע אמירת ההגדה, היה מעורר לפעמים כלפי המסובים - נו נו! בכוונתו שיאמרו את ההגדה וההלל ביתר התלהבות והתעוררות. אשרי עין ראתה כל זה. לתאר את מראה פניו של רבינו, המזהירים ובווערים בשלהבת אש קודש בעת אמירת ההגדה וההלל ובמיוחד בעת אמירת נשמת, לא ניתן לתאר.

עד אור הבוקר

נששרו 'חסל סידור פסח' יצא רבינו בריקוד עם התלמידים, באותה עת כבר האיר השחר. כשהגיעו למילים 'דך שוכן מעונה', נעמד **רבינו** במקומו, כשהוא אינו ממשיך בריקודה. כך, חזר ואמר תיבות אלו בקול גדול, כשאגת ארי וקול חוצב להבות אש. עד שנבהלו התלמידים, ניתקו את ידיהם מידי חבריהם, ולא יכלו לזוז ממקומם. אחר כך, בעת אמירת שיר השירים, היתה זו עבודה נוראה במתיקות מיוחדת.

וכן סיפר גם הרה"ח המפואר רבי **משה שטערן** הי"ו, בשנת תרצ"ט זכה הוא להסתופף בעיר בערגסאס, כשהוא רואה במו עיניו את גודל עבודת הקודש: אחר התפילה נכנס **רבינו** לערוך הסדר לבוש עם קאפטן לבן וטלית גדול והשטריימל בשמחה וחדוה עילאית ותוארו היה כמלאך ה' צבקות, ומיד התחיל לסדר את הקערה, ואחר כך התחיל רבינו באמירת הקידוש ברשפי להבות אש, ולאחר אמירת מה נשתנה נתן את הטלית גדול על השטריימל וכיסה פניו הקדושות משך זמן אמירת ההגדה.

ואגב אורחא, ניתן לציין, את שסיפר הרה"ח המפואר רבי **בנימין צבי יוזעביץ** ז"ל, שזכה להסתופף בצל הקודש בשנותיו האחרונות של **רבינו**, בארץ. סיפר הוא שפע"א בשבת קודש, פרשת החודש, בתפלת מוסף כאשר התפלל רבינו לפני התיבה. וכנהוג באמירת היוצרות של מוסף, שרו

כל חרוז בניגון. ובהגיע לחרוז האחרון, 'אתן קול', אחז עצמו בעמוד ורקד וקפץ בשמחה בשירת שיר בהשתוקקות עצומה.

שביעי של פסח

בשיחתו לבחורי הישיבה, סיפר **רבי נפתלי** כי כשהיה בן י"ז או י"ח שנה, למד במונקאטש, שם קבל היתר הוראה ועדיין לא השתמש בו בפועל. בהגיעו לרבינו, בליל שביעי של פסח, ביום השני, (י"ט שני של גלויות) שמע אותו אומר שירה, אז חשב אז עס לאזט מיר אויס דאס חיות, באיזה חיות היה אומרו ממש איך האב נישט דאס גיזען, הפעם הראשון שראיתי דבר כזה מי ששמע ממנו אומר שירה האט ער איינעם ארויסגענומען פון די כלים ממש קולות וברקים איז גיוועזן.

הרה"ח ר' **דן שווארץ** הי"ו מוסיף לספר: כי בליל שביעי של פסח, באותה שנה. נאמרה השירה בביתו של רבינו. אותה שירה היתה מפורסמת במיוחד, שכל מי שחזה בה דיבר הרבה אודותיה. גם רבינו הק' **מתולדות אהרן** זי"ע, סיפר בדברי קדשו, כמה פעמים מהשירה הזאת. לפני התחלת השירה, ניגש רבינו לדלת כשהוא סוגר אותה עם המפתח. לאחר שנעלה, לקח את המפתח אתו, בכדי שלא יטרד עם פתיחת הדלת, בכניסת חסידים בעת השירה. כך אמרו 'אז ישיר משה את השירה הזאת' ובני ישראל ענו אחריו, פסוק אחר פסוק, בין המתפללים של בית המדרש היה רופא, שהוזכר לעיל, שמו **ד"ר פרישמן** ז"ל. הד"ר הגיע כשכבר נאמרה חלק מהשירה והדלת היתה סגורה. משהגיע, ניגש אחד החסידים לחלון ופתח את החלון, באיטיות. החלון היה נמוך ונכנס הד"ר דרך החלון. אחרי השירה, אמר אחד החברים לרופא, כי הרוויח חלק מהשירה אך גם הפסיד את החלק האחר. נענה **ד"ר פרישמן**, כי לא הפסיד כלום, לפי ששמע את השירה כבר כמה רחובות לפני שהגיע למקום. כך היה נשמע קולו נאדר בקודש.

1. בס' אספקלריא המאירה מתאר תחילת התקרבותו של רבינו זי"ע לחותנו בעי"ת סאטמאר: הפעם השניה, שבא להתפלל בבית מדרשו של רבינו הזקן זי"ע, היתה בליל שביעי של פסח, רבינו היה מספר כל ימיו כי אותה תפילה בליל שביעי של פסח היתה בחיות כה גדולה, והרגיש אורות גדולים, עד שאי אפשר לתאר אותם, הרגיש אף, כי כאן הוא מקומו, כשהוא אומר: פה אשב כי איתיה.

הגה"ק **בעל חידושי הרי"מ מגור** זי"ע שאמר שזה בכלל חמץ שעבר עליו הפסח, והיו גדולים שחלקו עליו. והפטיר רבי ישראל יצחק לרבינו בזה"ל: אעפ"כ צריכים להיות דעריבי. והוסיף לפניו רבינו סייעתא לדבריו מגמ' חולין (קה): אמר מר עוקבא, אנא להאי מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא כי הוה אכיל בישרא האידנא לא הוה אכיל גבינה עד למחר כי השתא, ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחרייתא אכילנא, עכ"ל הגמ'. ולכאורה קשה, מדוע התנצל מר עוקבא שהוא חלא בר חמרא לגבי אביו, והלא הוא היה יכול גיי' להחמיר בזה, ומי מונע בעדו. אמנם הוא היה מרגיש שאינו באותה מדריגה כשל אביו להחמיר כ"כ ואין להחמיר חומרות למעלה ממדריגתו, לכן אמר שהוא חלא בר חמרא לגבי אביו.

אמנם עכ"ז לעצמו החמיר רבינו למיגדר מילתא, מכיון שהביד"צ לא כללוהו ברשימת מכירת החמץ.

באותה שיחה שאל לו רבינו היתכן שהביד"צ נותנין ע"ז "הכשר" בעוד שמרן הד"ח זי"ע ואתו עמו גדולי הפוסקים פסקו ע"ז לאיסור והד"ח אמר שזה חמץ גמור, והשיב רבי ישראל יצחק לרבינו שהביד"צ צריכים ליתן הכשר לאלו שממילא יאכלו שעכ"פ לא יאכלו גרועות ומפוקפקות ללא השגחה ראוי, והמשיך לספר שבהיותו אברך שאל שאלה זו להגאון רבי **יוסף חיים זאנענפעלד** זצוק"ל מרא דארעא קדישא - היתכן שגאב"ד ירושלים הגאון ר' **שמואל סאלאנט** זצוק"ל אוכל מאשירמצות בו בזמן שמרן הד"ח (ושאר גדולי דורו) זי"ע פסק ע"ז שהוא חמץ גמור, דהלא הבית דין נותנין עליהן הכשר ומסתמא אוכלן גם הגר"ש. והשיב לו הגרי"ח: אינו נכון, כי הגר"ש לא אכל מצות בפסח אלא אך ורק ממה שאני הבאתי לו אחר אפיית המצות, והפטיר רבי ישראל יצחק זצ"ל בשיחתו לרבינו: וכי אנו נחמיר יותר מרבי שמואל!?

ובס' ביתו נאווה קודש (פסח, עמ' קס"ז-קס"ח) מביא שפי"א הי' אצל כ"ק אדמו"ר רבי **אהרן מבעלזא** זי"ע בשבת אסררהג בא"י בשנת תש"ז או תש"ח ימי מצור ורעבון דחקות גדולה בארצה"ק, והציעו שיביאו בסעודה שלישית מצות-מכונה עבור הציבור, והרה"ק מבעלזא דחה בתוקף את ההצעה וכו', עיי"ש בארוכה.